

SPRAWOZDANIE

z lustracji I Wydziału Cywilnego - Sekcji ds. Egzekucyjnych Sądu Rejonowego w Rzeszowie, przeprowadzonej w ramach wykonania planu zadań nadzorczych na 2019 rok przez Sędziego wizytatora ds. cywilnych i komorniczych Sądu Okręgowego w Rzeszowie Magdalenę Kocój w dniach 4 – 29 listopada 2019 roku.

Zakresem przeprowadzonej lustracji, obejmującej okres od początku 2019r, roku była prawidłowość korzystania ze środka nadzoru judykacyjnego określonego w art. 759 § 2 i 3 k.p.c. (nadzór sądu z urzędu nad komornikami) po zmianach wprowadzonych ustawą z dnia 22 marca 2018r. o komornikach sądowych (Dz.U. z 2018r., poz. 771 ze zm.).

1. Wstęp.

Szczegółowe regulacje dotyczące nadzoru nad komornikami zostały określone w przepisach ustawy o komornikach sądowych. Artykuł 165 ust. 1 u.k.s. stanowi, że nadzór nad komornikami obejmuje nadzór judykacyjny, nadzór administracyjny oraz nadzór wewnętrzny samorządu komorniczego. Z kolei art. 2 ust. 2 u.k.s. stanowi, że komornik podlega nadzorowi sądu oraz nadzorowi odpowiedzialnemu prezesa sądu rejonowego, przy którym działa, zwanego dalej „prezesem właściwego sądu rejonowego”.

Nadzór judykacyjny jest realizowany m.in. na podstawie art. 759 § 2. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 12 marca 1975 r., III CRN 456/74, OSPiKA 1976, z. 1, poz. 8, przyjął, że przewidziany w art. 759 § 2 nadzór sądu nad postępowaniem egzekucyjnym dotyczyć może nie tylko jego strony formalnej, ale i merytorycznej, przy czym powinien zmierzać do należytego zagwarantowania i ochrony praw nie tylko wierzyciela, ale wszystkich uczestników

tego postępowania. W uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów SN z dnia 12 stycznia 1988 r., III CZP 59/87, OSNCP 1988, nr 9, poz. 110, zaznaczono, że w ramach tego nadzoru sąd upoważniony jest do szerokiej ingerencji w postępowanie egzekucyjne prowadzone przez komornika.

W doktrynie zaznacza się, że uprawnienia nadzorcze sądu z art. 759 (prewencyjne – wydawanie zarządzeń zmierzających do należytego wykonania egzekucji i represyjne – usuwanie spostrzeżonych uchybień) przysługują w postępowaniu ze skargi na czynności komornika (art. 767 i n.) oraz poza postępowaniem zainicjowanym taką skargą, gdy jest to pożądane w interesie społecznym (np. skierowanie egzekucji do osób zwolnionych z jurysdykcji – por. art. 824 § 2). Podkreśla się także, że działania nadzorcze sądu stosowane z urzędu powinny mieć charakter wyjątkowy i powinny być podejmowane w wypadku, gdy zawodzi inicjatywa stron postępowania egzekucyjnego i osób trzecich dotkniętych czynnościami egzekucyjnymi komornika (por. np. A. Marciniak). Pogląd ten zachowuje aktualność również w stanie prawnym obowiązującym od 1 stycznia 2019r., mimo zmiany brzmienia art. 579 § 2. Poprzednio powołany przepis przyznawał sądowi fakultatywną możliwość wydawania z urzędu zarządzeń „nadzorczych”, zaś obecnie stanowi, że zarządzenia te „sąd wydaje z urzędu”. Pozornie mogłoby się wydawać, że sąd nie może zaniechać zastosowania środków nadzoru judykacyjnego z art. 579 § 2, w żadnym przypadku, w którym poweźmie informację o potrzebie zapewnienia należytego wykonania egzekucji lub o zaistnieniu uchybienia. Należy jednak zauważyć, że instytucja uregulowana w art. 759 § 2 nie może stanowić konkurencji dla skargi na czynności komornika, lecz raczej uzupełniać system weryfikacji wadliwych czynności komornika. Niewłaściwy stan egzekucji ujawniony przez sąd przy rozpoznawaniu skargi na czynności komornika nie stanowi jedynej podstawy wszczęcia postępowania nadzorczego przewidzianego w § 2. W zakresie tego nadzoru znaczenia szczególnego nabierają – poza regulacjami przyjętymi w art. 767 § 1, art. 767³ § 2 i art. 759 § 2 – wzajemne relacje między art. 759 § 2 i przepisami o nadzorze administracyjnym uregulowanym w ustawie o komornikach sądowych.

Nadzór judykacyjny nie może spełniać funkcji nadzoru administracyjnego, podobnie jak nadzór administracyjny nie może – jak stanowi art. 165 ust. 2 u.k.s. – wkraczać w działania wchodzące w zakres nadzoru judykacyjnego (por. T. Dutka, *Nadzór judykacyjny a nadzór służbowy nad czynnościami komornika* [w:] *Studia z procesu cywilnego*, red. K. Korzan, Katowice 1986, s. 121; A. Marciniak, *Nadzór judykacyjny nad czynnościami komornika*, PPE 2006/11, s. 20–22; W. Tomalak, *Status ustrojowy i procesowy komornika sądowego*, Warszawa

2014, s. 148 i n.; A. Cudak, *Skarga na czynności komornika*, Sopot 2015, s. 19–32) (zob. Olimpia Marcewicz – Komentarz do art. 759 k.p.c., LEX).

Znowelizowanie art. 759 w zakresie nadzoru judykacyjnego pozostaje w ścisłym związku z instytucją wytyku udzielanego komornikowi przez sąd na podstawie art. 166 ust. 4 u.k.s. Zgodnie z tym przepisem sąd, rozpoznając sprawę w ramach nadzoru judykacyjnego, w przypadku stwierdzenia rażącej obrazę przepisów, niezależnie od innych uprawnień, wytyka uchybienie komornikowi. Przed wytknięciem uchybienia sąd poucza komornika o możliwości złożenia na piśmie wyjaśnień w terminie 7 dni. Wytknięcie uchybienia wymaga uzasadnienia. W przypadku gdy uchybienie wytknął sąd rejonowy, a sprawa, w której wytknięto uchybienie, była przedmiotem postępowania odwoławczego, sąd okręgowy może z urzędu zmienić treść wytknięcia lub je uchylić. Skutki wydanego przez sąd postanowienia zawierającego wytknięcie uchybienia uregulowane zostały w art. 166 ust. 5–8 u.k.s.

Ze znowelizowanym nadzorem, przewidzianym w art. 759, pozostają w związku także inne przepisy ustawy o komornikach sądowych. Zgodnie z art. 166 ust. 2 i 3 u.k.s. – w przypadku stwierdzenia oczywistego naruszenia prawa przez komornika sąd sygnalizuje ten fakt prezesowi właściwego sądu rejonowego, a odpisy zarządzeń wydanych w trybie art. 759 § 2 sąd przesyła prezesowi właściwego sądu rejonowego. W przypadku stwierdzenia uchybień mniejszej wagi lub jeżeli wydane zarządzenia dotyczą kwestii organizacyjno-technicznych, takiej sygnalizacji nie stosuje się.

Zob. też J. Gołaczyński, *Nadzór...*, s. 151–186.

Czyniąc, w oparciu o powołaną literaturę, powyższe założenia wstępne przechodzę do oceny stosowania art. 759 § 2 i 3 k.p.c. w Sekcji ds. Egzekucyjnych I Wydziału Cywilnego SR w Rzeszowie.

2. Przedmiot analizy.

Kontrolą objęto wszystkie sprawy, w których od 1 stycznia 2019r.:

- zaistniała potrzeba wydania zarządzeń w trybie art. 759 k.p.c. przy rozpoznawaniu skargi na czynności komornika,
- zaistniała potrzeba wydania zarządzeń w trybie art. 759 k.p.c. podczas kontroli akt komorniczych objętych nadzorem sądowym nad egzekucją,

- w których Prezes Sądu, w związku ze skargą w trybie administracyjnym skierował sprawę do sądu w celu podjęcia decyzji o konieczności wydania zarządzeń nadzorczych w trybie art. 759 k.p.c.

W pierwszej grupie skontrolowano sprawy: **I 1. Co 345/18, I 1.Co 3426/18, I 1. Co 1900/18, I 1. Co 1901/18, I 1. Co 1895/18, I 1. Co 1036/18, I 1. Co 257/18, I 1. Co 257/18, I 1. Co 1904/18, I 1. Co 2395/19, I 1. Co 108/19, I 1. Co 2440/18, I 1. Co 106/19, I 1. Co 639/19, I 1. Co 1614/16, I 1. Co 263/19, I 1. Co 3438/19.**

W drugiej grupie kontrolą objęto: **I 1. Co 1734/19, I 1. Co 1202/17, I 1. Co 378/17, I 1. Co 50/19, I 1. Co 3814/18, I 1. Co 1417/18, I 1. Co 1040/18.**

W grupie trzeciej: **I 1. Co 2730/19, I 1. Co 1609/19, I 1. Co 2635/19, I 1. Co 1842/19, I 1. Co 1841/19, I 1.Co 1385/19, I 1. Co 1945/19, I 1. Co 628/19.**

3. Wyniki kontroli akt.

Rozstrzygnięcia Sądu spośród spraw z pierwszej grupy dotyczyły m.in. :

- zobowiązanie komornika do ponownego wydania rozstrzygnięcia bez uwzględnienia podatku VAT,
- zobowiązanie komornika do odebrania od dłużnika wykazu majątku oraz do dalszego prowadzenia postępowania egzekucyjnego zgodnie z wnioskiem wierzyciela,
- zobowiązanie komornika do analizy wszystkich prowadzonych przeciwko dłużnikowi postępowań oraz od cen łącznych kosztów egzekucji prowadzonej przez każdego wierzyciela i ustalenie na ile te koszty znajdują pokrycie w prowadzonych egzekucjach,
- Zobowiązanie komornika do ponownego ustalenia przesłanek z art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c. w oparciu o aktualny stan majątkowy dłużnika i uzyskane przez jego dochody,
- zobowiązanie komornika do ponownego rozliczenia kosztów postępowania egzekucyjnego, przy uwzględnieniu należnej opłaty egzekucyjnej naliczonej od kwot wyegzekwowanych oraz naliczanej od kwot pozostałych do wyegzekwowania, bez doliczenia podatku VAT,

- zobowiązanie komornika do ustalenia czy prowadzona egzekucja z nieruchomości umorzyła się z mocy prawa, czy była też prowadzona z wniosku innych wierzycieli i ustalenie etapu tych postępowań oraz podjęcie stosownych czynności,
- zobowiązanie komornika do wydania orzeczenia merytorycznego w sprawie Km 1543/18 w odpowiedzi na pisma dłużników i poinformowania Sądu Rejonowego sprawującego nadzór nad komornikiem sądowym w terminie tygodnia od dnia wydania orzeczenia w sprawie,
- na podstawie art. 759 § 2 k.p.c. uchylenie postanowienia komornika w części dotyczącej ustalenia opłaty stosunkowej z art. 49. 1 i zobowiązanie komornika do ponownego naliczenia tej opłaty w oparciu art. 49 ust. 2 Ustawy o komornikach sądowych i egzekucji,
- polecenie komornikowi niezwłocznego zastosowanie się do treści postanowienia Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 18 czerwca 2018 roku, sygn. akt V Cz 166/18,
- zobowiązanie komornika do zastosowania się do treści oceny prawnej Sądu Rejonowego w Rzeszowie zgodnie z pkt I postanowienia 3 września 2018 roku sygn. akt I 1 Co 794/18 i na podstawie art. 759 § 3 zobowiązanie komornika do udzielenia sądowi zawiadomienie o wykonaniu powyższego orzeczenia,
- zobowiązanie komornika do rozpoznania wniosku dłużnika umorzenie postępowania egzekucyjnego przez zastosowanie art. 825 pkt 1¹ k.p.c.,

Rozstrzygnięcia Sądu spośród spraw z grupy drugiej dotyczyły m.in. :

- polecenia komornikowi przekazania egzekucji z nieruchomości komornikowi innego rewiru, który od 2014 roku prowadzi egzekucję z przedmiotowej nieruchomości,
- zobowiązanie komornika do ponownego wydania postanowienia o przybiciu, odpowiadającego rzeczywistemu przebiegowi licytacji oraz sporządzenia z licytacji protokołu, ze zobowiązaniem przesłania go Sądowi,
- zobowiązanie komornika do sporządzenia planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu, oraz przesłania odpisu Sądowi,
- polecenie komornikowi sprostowania niedokładności w treści postanowienia poprzez prawidłowe wskazanie obok oznaczenia wieczystoksięgowego również numerów działek ewidencyjnych, co do których wydał prawomocne postanowienie o przysądzeniu własności,

- polecenie komornikowi niezwłocznego zastosowania się do treści zarządzenia Sądu z 28 maja 2019r. i podjęcie prawidłowych czynności w postępowaniu Km 414/18 poprzez wezwanie pełnomocnika wierzyciela do niezwłocznego sprecyzowania pisma z 23 stycznia 2019 roku i wyjaśnienia czy cofa wnioski o prowadzenie egzekucji nieruchomości, a następnie zależnie od poczynionych ustaleń należy albo umorzyć egzekucję z nieruchomości albo wydać postanowienie o jej przekazaniu do dalszego prowadzenia innemu komornikowi, który jako pierwszy dokonał jej zajęcia,
- zobowiązanie komornika do ponownego wydania postanowienia o kosztach, w szczególności dot. opłat egzekucyjnych na podstawie art. 29 w związku z art. 52 ust. 1,2 ustawy z 28 lutego 2018 roku o kosztach komorniczych,
- zobowiązanie komornika do rozważenia przesłanek wydania postanowienia w przedmiocie podstaw ustalenia opłat z tytułu odnalezienia majątku dłużnika.

Rozstrzygnięcia Sądu z grupy trzeciej dotyczyły m.in. :

- w związku ze skargą wierzycielki skierowaną do Prezesa Sądu Okręgowego w Rzeszowie, a przekazaną zgodnie z właściwością Prezesowi Sądu Rejonowego w Rzeszowie - zobowiązanie komornika sądowego do przeprowadzenia egzekucji opróżnienia lokalu mieszkalnego zgodnie z wyrokiem Sądu Rejonowego w Rzeszowie i wyrokiem Sądu Okręgowego w Rzeszowie zaopatrzonych w klauzulę wykonalności,
- po przekazaniu innej skargi dłużnika przez Prezesa Sądu Rejonowego w Rzeszowie Sąd stwierdził brak podstaw do wydania zarządzeń w trybie art. 759 § 2 k.p.c. (I 1. Co 1609/19),
- analogiczną decyzję Sąd podjął w sprawach: I 1. Co 2635/19, I 1. Co 1841/19, I 1. Co 628/19,
- na skutek przekazania skargi przez Prezesa Sądu Rejonowego w Rzeszowie polecono komornikowi aby w dalszym toku postępowania egzekucyjnego przy dokonywaniu zajęć egzekucyjnych kierował do ich adresatów informacje i przytoczenia obowiązujących przepisów prawa, niezbędnych dla ich prawidłowej realizacji,

W dwóch sprawach sami komornicy zwrócili się do Sądu o wydanie zarządzeń w trybie art. 759 § 2 k.p.c. zmierzających do zapewnienia należytego wykonania egzekucji. W sprawach tych komornicy chcieli uzyskać wykładnię Sądu dotyczącą interpretacji wątpliwych dla nich przepisów prawnych.

W jednej z tych spraw Sąd na podstawie art. 759 § 2 k.p.c. polecił komornikowi prowadzenie postępowania egzekucyjnego zgodnie z art. 1046 § 4 k.p.c. w brzmieniu nadanym ustawą z 2 marca 2018 roku o zmianie ustawy o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych (...).

W drugiej zaś Sąd, nie wydał postanowienia w trybie art. 759 § 2 k.p.c., wykreślając sprawę z repertorium Co i informując komornika, iż to do niego, jako do organu egzekucyjnego, należy podjęcie w tym zakresie decyzji.

W sprawach rozpoznawanych przez Sąd Rejonowy w Rzeszowie nie stwierdzono dotychczas przypadków wymagających wydania przez Sąd postanowienia zawierającego wytknięcie uchybienia komornikowi (art. 166 ust. 5–8 u.k.s.)

Zgodnie z art. 166 ust. 2 i 3 u.k.s. – w przypadku stwierdzenia oczywistego naruszenia prawa przez komornika Sąd sygnalizował ten fakt Prezesowi Sądu Rejonowego, przesyłając odpisy zarządzeń wydanych w trybie art. 759 § 2. Dotyczyło to jednak zaledwie kilku przypadków. W przypadku stwierdzenia uchybień mniejszej wagi lub jeżeli wydane zarządzenia dotyczyły kwestii organizacyjno-technicznych, takiej sygnalizacji nie stosowano.

4. Wnioski końcowe.

Ocena pracy Sekcji ds. Egzekucyjnych I Wydziału Cywilnego Sądu Rejonowego w Rzeszowie w zakresie zagadnień objętych tematyką przeprowadzonej lustracji jest pozytywna. Nie można mieć zastrzeżeń odnośnie dotychczas podejmowanych przez Sąd czynności zgodnie z aktualnym brzmieniem art. 759 k.p.c.

Jedyna wątpliwość dotyczy możliwości wydawania zarządzeń w trybie art. 759 § 2 k.p.c. w sytuacji gdy o wydanie postanowienia zwraca się sam komornik, oczekując od sądu rozwiązania za niego problemu prawnego. Wydaje się, że praktyka taka jest niewłaściwa, a Sąd winien odmawiać komornikom wydawania takich „opinii prawnych” przy zastosowaniu omawianego przepisu.

Reasumując, poczynione w czasie lustracji spostrzeżenia dają jednoznaczną podstawę do pozytywnej oceny pracy ww. Sekcji, jak również działań jej Kierownika oraz Prezesa Sądu. Świadczy to nie tylko o dużym zaangażowaniu i doświadczeniu kadry sędziowskiej i referendarskiej, ale również odpowiedniej wiedzy z zakresu postępowania egzekucyjnego.

Z protokołem z lustracji należy zapoznać Sędziów i Referendarzy Sądowych orzekających w Sekcji ds. Egzekucyjnych, zwracając szczególną uwagę, iż istota zmian art. 759 k.p.c. polega na tym, że na sąd nałożony został **ustawowy obowiązek** wydawania komornikowi takich zarządzeń oraz usuwania z urzędu spostrzeżonych uchybień („sąd wydaje z urzędu komornikowi zarządzenia” oraz „sąd usuwa spostrzeżone uchybienia”). Ponadto zgodnie ze zdaniem drugim dodanym w § 2 „ocena prawna wyrażona przez sąd w ramach wydanych zarządzeń jest wiążąca dla komornika”, a według dodanego § 3 „sąd może zobowiązać komornika do składania sprawozdań z czynności podjętych w wyniku zarządzeń, o których mowa w § 2”. Pamiętać również należy, że zgodnie z art. 166 ust. 2 i 3 u.k.s. – w przypadku stwierdzenia oczywistego naruszenia prawa przez komornika Sąd powinien sygnalizować ten fakt Prezesowi Sądu Rejonowego, przesyłając odpisy zarządzeń wydanych w trybie art. 759 § 2. Prezes Sądu Rejonowego powinien zaś prowadzić stosowny zbiór takich postanowień, najlepiej osobno dla każdego komornika nad którym ma nadzór.

W tej sytuacji nie ma potrzeby wydawania zaleceń polustracyjnych.

Magdalena Kocój
Wizytator ds. cywilnych i komorniczych
Sądu Okręgowego w Rzeszowie

Rzeszów, 23 grudnia 2019r.